

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΤΡΟΚΑΛΛΗ

Η
ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

«Αἱ ψυχαὶ τῶν θνησκόντων ὑπὲρ Πα-
τριδος εἶναι στέφανος δόξης αὐτῆς».

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ — 1946

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΤΡΟΚΑΛΛΗ

Η
ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

«Αἱ ψυχαὶ τῶν θνησκόντων ὑπὲρ Πα-
τριδος εἶναι στέφανος δόξης αὐτῆς».

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ

αφ. εἰς 169633

ΑΘΗΝΑΙ — 1946

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΚΑ ΘΥΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

ΕΙΣ ΕΝΔΕΙΞΙΝ ΘΑΥΜΑΣΜΟΥ ΜΙΑ
ΤΟΝ ΑΠΑΡΑΜΙΑΛΟΝ ΗΘΙΚΟΝ ΗΡΩΙΣΜΟΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΦΘΑΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΥΠΕΡΗΦΑ-
ΝΕΙΑΝ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗΝ ΥΨΗΛΟΦΡΟΥ-
ΝΗΝ ΜΕ ΤΑΣ ΟΠΟΙΑΣ ΑΝΤΕΜΕΤΩΠΗΣΑΝ
ΤΟΝ ΔΗΜΙΟΝ ΚΑΤΑΚΤΗΤΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΜΑΡΤΥΡΙΚΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΡΟΚΑΛΛΗΣ

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑΔΟΘΕΙΣΑ ΕΙΣ ΠΕΡΙΛΗΨΙΝ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΝ ΣΤΑΘΜΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΝ
ΕΠΕΤΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΟΡΤΗΣ,
25^{ην} ΜΑΡΤΙΟΥ 1945

Πρόλογος

Διττὸς ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς τῆς παρούσης Ραδιοφωνικῆς Ὀμιλίας καὶ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς εἰς τεύχος: Ἐθνικὸς καὶ Ἀνθρωπιστικὸς.

Ὁ πρῶτος ἐπιδιώκεται μὲ τὴν τόνωσιν τοῦ πατριωτικοῦ φρονήματος διὰ τῆς ἐξάρσεως τῆς θυσίας τῶν Καλαβρυτινῶν, τῶν σφαγιασθέντων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ὡς θυσίας εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατριδος καὶ τῆς Ἐλευθερίας, εἰς τὴν ἑποῖαν ὑπεβλήθησαν μὲ ἔθνικὴν ὑπερηφάνειαν καὶ πατριωτικὴν ὑψηλοφροσύνην γενναίως Ἑλληνικάς.

Ὁ δὲ Ἀνθρωπιστικὸς, διὰ τῆς δημιουργίας, ἰδίως παρὰ τῆ ἀποδῆμῳ Ἑλληνισμῷ, προσφόρου ψυχολογικοῦ καὶ συναισθηματικοῦ κλίματος διὰ τὰ ἔλλαθι οὗτος ἐπίκουρος εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ Κράτους πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν σθερῶν καὶ ἐπειγόντων κοινωνικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐκληροδότησεν εἰς τὴν νικητρίαν πλὴν καμφθεῖσαν ἀπὸ τὸ βῆρος τῶν τεραστίων καταστροφῶν Πατρίδα μας, τῶν βροχάρων ἢ ἀδυσώπητος αἰμοβορία καὶ ἡ μανία τῆς καταστροφῆς.

Ἄν εἶχε καὶ πολιτικὸν τινὰ σκοπὸν ἡ Ὀμιλία θὰ ἐξετίθεντο κατ' αὐτὴν ἐν ἐκτάσει αἱ αἰτίαι διὰ τὰς ὁποίας οἱ Γερμανοὶ προέβησαν, ὑπὸ τὴν καλύπτραν τῶν ἀντιποιῶν, εἰς τὴν ἀγριωτέραν ἐκδήλωσιν τοῦ φυλετικοῦ τῶν κτηνανθρωπισμοῦ. Ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν. Καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς δεφείλεται τὸ γεγονός ὅτι παρουσιάζει ἡ Ὀμιλία ἐν εὐρῷ κενόν, τὸ ὅποιον προβάλλει ὡς ἀπορία γενικῆ καὶ ὡς ἐπίμονον ἐρωτηματικόν:

«Διατί οί Γερμανοί προσέβησαν εἰς τήν ὀμαδικήν ἐκτέλεσιν τῶν Καλαβρυτιῶν, τήν πυρπόλησιν τῶν Καλαβρύτων καί τῶν περιχώρων καί τās ἄλλας ἀνηκούστους βαρβαρότητας εἰς τās ἐπαρχίας Καλαβρύτων καί Αἰγιαλείας»;

Συνεπῆς εἰς ὅ,τι ἡ συνείδησις μου ἐπιβάλλει ὡς καθήκον ἀπέναντι τῆς Ἱστορίας καί ἀπέναντι τῶν θυμάτων τῆς Καλαβρυτινῆς τραγωδίας ἀπαντῶ εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο μὲ ἱστορικὴν ἀντικειμενικότητα.

Διότι ὁ Κομμουνισμός, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ σχεδίου του νὰ γενικεύσῃ τὴν ἀπαθλίωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων διὰ νὰ πυκνώσῃ τās φάλαγγας τῶν προλεταρίων καί ἀναρχικῶν ὀπαδῶν του, προσέβη εἰς ὀρισμένας ἐνεργείας εἰς βάρος τῶν Γερμανῶν μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ ἐφαρμοσθοῦν τὰ ὑπὸ τούτων ἐξηγγελημένα ἀντίποινα κατὰ τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ καί εὐδωθεῖν οὕτω οἱ ἐκτεθέντες ἀναρχικο—πολιτικοὶ τοῦ Κομμουνισμοῦ σκοποί.

Στιγματίζω τās ὑπερβασίας αὐτὰς τοῦ Κομμουνισμοῦ ὄχι μόνον ὡς πράξεις ἀπαξιοῦσας πρὸς τὸν ἀνδρικὸν χαρακτῆρα, τὴν γενναιοφροσύνην καί τὸν πολιτισμὸν τοῦ ἀμετόχου ἄλλως τε εἰς αὐτὰς Καλαβρυτινοῦ λαοῦ ἀλλὰ καί ὡς δόλια κομμουνιστικὰ μέσα πρὸς πραγματοποίησιν ἀντεθνικῶν ἐπιδιώξεων. Παραδίδω δὲ τὰ ἀπάνθραπα αὐτὰ καί ἐξοντωτικὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔργα καί τῆς τραγωδίας τῶν Καλαβρύτων τὸν συγγερὸν δημιουργὸν καί συνένεχον τοῦ Κατακτητοῦ Κομμουνισμοῦ ἀπὸ τὴν δημοσίαν κατακραυγὴν εἰς τὴν ἱστορικὴν καταδίκην.

Ἡ μεσαιωνικὴ καί ἀνήθικος τῶν Ἰησοῦτιῶν ἀρχὴ ὅτι «ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα»—τὸ μελανώτερον αὐτὸ στίγμα τοῦ πολιτισμοῦ ὄλων τῶν αἰῶνων—ἀναζῆ εἰς διαστάσεις τερραστίας, ἀναλόγους πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἥθικῆς πωρώσεως, ἣ ὅποια χαρακτηρίζει τās συστηματικὰς κομμουνιστικὰς μεθόδους δημιουργίας προλεταρίων διὰ τῆς προκλήσεως σφαγῶν καί πυρπολήσεων καί πρὸς τὴν ἔκτασιν καί εὐρύτητα, τὴν ὁποίαν προσέλαθον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἡ ἐφαρμογὴ τῆς φρικαλέας τακτικῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ἄν δὲ χαρακτηρίζω τὸν Κομμουνισμὸν ὡς συνένεχον πρὸς τὸν Κατακτητὴν εἶναι διότι καίτοι ἀπὸ ἰδιαίτερον ἕκαστος πολιτικὸν ὑπολογισμὸν κινούμενος καί διάφορον σκοπὸν ἐπιδιώκων ἐξέλεξαν

ὅμως καὶ εἰ δύο τὴν ἀνελέητον ἀνθρωποσφαγὴν τῶν Καλαβρῦτων ὡς «κοινὸν μέσον» ἐπιτεύξεως τῶν ἰδιαιτέρων σκοπῶν τοῦ ἑκάστου. Ἡ διαφορὰ ὅμως τοῦ ἐλατηρίου καὶ τοῦ σκοποῦ των δὲν μεταβάλλει τὴν ἱστορικὴν των θέσιν ὡς συγκαταδίκων ἐνώπιον τῆς συνειδήσεως τοῦ Ἔθνους. Ἡ κοινότης καὶ ἡ ταυτότης τοῦ χρησιμοποιηθέντος ὑπ' αὐτῶν σκτανικοῦ καὶ κακούργου μέσου εἶναι ἡ σιδηρὰ χειροπέδη, ἡ ἑποῖα προσδένει ἱστορικῶς τὸν Κομμουνισμὸν πρὸς τὸν Κατακτητὴν ὡς συνἐνόχους εἰς τὸ στυγερώτερον ἐγκλήμα, τὸ ὁποῖον διεπράχθη εἰς βράσος τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐχθρικής Κατοχῆς. Διὰ τοῦτο ἡ κατὰρα τῶν γλιεῶδων, νεκρῶν καὶ ζώντων, θυμάτων τῆς κομμουνιστικῆς τακτικῆς νὰ δημιουργῆ προλεταρίουσ διὰ τῆς προκλήσεως σφαγῶν καὶ πυρπολήσεων θὰ καταδιώκη ὡς φάσμα Ἐρινύων τὸν Κομμουνισμὸν καὶ ἰδίως τοὺς Ἀρχηγούς του καὶ πέραν τοῦ τάφου των.

Ἐνῶ αἱ ψυχαὶ τῶν θανόντων ὑπὲρ Πατρίδος καὶ τῆς Ἑλευθερίας Καλαβρυτινῶν καὶ Ἀγιέων, θυμάτων κοινῶν τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ Κατακτητοῦ, εἶναι: καὶ θὰ παραμείνουν αἰωνίως ἀμάραντος στέφανος δόξης αὐτῶν!

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΡΟΚΑΛΛΗΣ

Ἄθῆναι, Αὐγούστος 1946.

**Τὸ αἷμα καὶ οἱ σπαραγμοὶ τῶν Καλαβρυτινῶν
θυμάτων τῆς γερμανικῆς θηριωδίας ἀντιλα-
λοῦν ἀνά τὴν ὑφήλιον τὴν ταυτόσημον ὄλων
τῶν αἰῶνων διακήρυξιν:**

**«ΕΛΛΑΣ!— ΦΩΣ!— ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ!—
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ!»**

Ἡ Ἐθνικὴ Κιβωτὸς Ἁγία Λαύρα.

Τό αίσθημα τῆς πατριωτικῆς χαρᾶς πού δονεῖ σήμερα τὰ μύχια κάθε Ἑλληνικῆς ψυχῆς πλήττει συγχρόνως καί τήν χορδήν τῆς Ἑθνικῆς θλίψεως.

Διότι αὐτομάτως μετακαλεῖ τήν σκέψιν ἀπό τήν χαρμόσουν τῆς Ἑλευθερίας ἀστραπή πού ἐφώτισε τόν οὐρανόν τῶν Καλαβρῦτων τήν 25ην Μαρτίου 1821 εἰς τήν πένδιμη ἡμέρα τῆς 13ης Δεκεμβρίου 1943, ὅτε τὰ Καλάβρυτα ἔπασαν θῦμα μαρτυρικῶν τῆς στυγερωτέρας βαρβαρότητος ἀπό ὅσας ἐγνώρισε ποτέ ἡ Ἑλλάς, τῆς γερμανικῆς, καί ἐγράφη τότε μέ αἷμα καί τέφραν ἡ συγκλονιστική τραγωδία τῶν Καλαβρῦτων.

Τῆς τραγωδίας αὐτῆς ἡ ἱστορική θέσις εἶναι παράπλευρος πρὸς τήν Ἑθνικήν μας Ἑορτήν. Διότι ἱστορική αἰτία προκαλέσασα τήν τραγωδίαν τῶν Καλαβρῦτων ὑπῆρξεν ὁ συμβολικός αὐτῶν χαρακτήρ ὡς λίκνου τῆς Ἑλευθερίας, ὡς Ἑθνικῆς Κιβωτοῦ τῶν ὑψηλοτέρων παραδόσεων τῆς Φυλῆς. Τόν χαρακτήρα δέ αὐτόν προσέδωσεν εἰς τὰ Καλάβρυτα ἡ ἱστορική αἴγλη τῆς σημερινῆς μεγάλης ἐπετείου.

Ἄν, λέγω, τὸ ἐναγές ἔργον τοῦ Γερμανοῦ κατακτητοῦ, ἡ ὁμαδική ἐξόντωσις τοῦ ἀόπλου πληθυσμοῦ ὀλοκλήρων πόλεων ἤρχισεν ἀπὸ τὰ ἱστορικά Καλάβρυτα τοῦτο δὲν ὑπῆρξε γεγονός τυχάον.

Τὸ πολεμικόν τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος μεγαλοῦργημα, τὸ ὅποσον ἐκκλόνισε τὸ ἀξονικόν οἰκοδόμημα καί μετέστρεψε τήν τροχιάν τῆς ἀνθρωπότητος ἔπρεπε νά κτυπηθῆ εἰς αὐτήν τήν κρηπίδα του, εἰς αὐτήν τήν συμβολικὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ μεγαλειώδους ἐθνικοῦ αἰσθήματος, εἰς τὸ ὅποσον τὸ μεγαλοῦργημα ἐκεῖνο εἶχε δεμελιωθῆ. Κρηπίς δέ καί σύμβολον φωτεινόν καί αἰώνιον τῆς Ἑθνικῆς μας Ἰδέας εἶναι τῶν Καλαβρῦτων ἡ ἀθάνατος ἔπαλξις, ἡ Ἁγία Λαύρα.

Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ βαθυτέρος ἱστορικός λόγος διὰ τόν

όποτον, επί τῇ εὐκαιρίᾳ ὠρισμένων ὑπερβασίων τοῦ Κομμουνισμοῦ, τὸ γερμανικὸν μῖσος ἐξέσπασεν εἰς μανιώδη ἐκδικηρὸν πρῶτον ἐναντίον τοῦ Ἐθνικοῦ μας Συμβόλου, τῶν Καλαβρύτων, καὶ κατόπιν ἐναντίον ὁλοκλήρου τῆς ἄλλης Χώρας, ὅταν πλέον οἱ οἰωνοὶ τοῦ πολέμου ἤρχισαν προαναγγέλλοντες τὴν κατάρρευσιν τοῦ ἄξονικοῦ πύργου καὶ ἡ ἐξόντωσις παντὸς ὑπαίτιου τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς ἐπεβάλλετο ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ σῆδημα τῆς ἐκδικήσεως ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν βάρβαρον γερμανικὴν πολιτικὴν τοῦ πολέμου.

Διότι καὶ τῆς πολιτικῆς τακτικῆς τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου ἐπιπόνησις ὑπῆρξεν ἡ τραγωδία τῶν Καλαβρύτων.

Ἄνομολόγητος σκοπὸς τῶν βαρβάρων ὑπῆρξε νὰ ποτήσουν δι' αὐτῆς τὴν πατριωτικὴν μας Συνείδησιν καὶ νὰ τρομοκρατήσουν τὴν Ἐθνικὴν μας Ψυχὴν.

Ἐπέδρασαν οἱ ἀφελεῖς ὅτι κρημνίζοντες τὸ Ἐθνικὸν τοῦτο τῆς Ἐλευθερίας Τέμενος, τὰ Καλάβρυτα, δὴ κατέστελλον τὸ πολύμορφον καὶ ἠφαισιεῖωδες κίνημα τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως τῶν Ἑλλήνων ἢ τοῦλάχιστον δὴ ἀνέκοπτον διὰ τῆς τρομοκρατίας τὴν γενίκευσίν του.

Ἦγνόουν ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπως ὁ Θεὸς οὕτω καὶ ἡ Ἐλευθερία δὲν κατοικοῦν οὔτε λατρεύονται εἰς χειροποιήτους Ναοὺς ἀλλ' ἔχουν ἔδραν ἀκατάλυτον καὶ θωμὸν ἀπαραβίαστον, τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν.

Ἄλλ' ἂν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς σκοπιᾶς ἡ τραγωδία τῶν Καλαβρύτων παρουσιάζη τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς διαστάσεις Ἐθνικῆς αὐτόχρημα Ἱεροσουλίας ἀπὸ τῆς γερμανικῆς πλευρᾶς ἡ ἐναγῆς αὕτη Ἱεροσουλία κατέρριψε τὸ προσωπεῖον τοῦ ψευδοπολιτισμοῦ καὶ τοῦ εἰκονικοῦ θαυμασμοῦ τῆς γερμανικῆς φυλῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπέκλυψε τὴν ἔμφυτον ἐκ κληρονομικότητος ἀγριότητα τῆς ψυχῆς τῶν προγόνων τῆς Οὐνῶν ὑπὸ τὴν εἰδεχθῆ μορφήν ἡ ὅποια ἐμφανίζεται ἀνάγλυφος εἰς τὰς πράξεις τῆς.

Ἄς ἀφίσωμεν ὅμως τὰ γεγονότα νὰ περιγράψουν αὐτὰ τὴν ἀνιστόρητον βαρβαρότητα καὶ θηριωδίαν τῆς Γερμανικῆς φυλῆς.

Τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1943 εἰσέβαλον εἰς τὰ Καλάβρυτα αἱ ὀρδαὶ τῶν γερμανικῶν ἀποσποσμάτων ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ταγάρχου Ἐρενμπέργκερ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ καθυποτάξουν, ὄχι ὅμως διὰ τῆς ἐντίμου μάχης πρὸς τοὺς ἀντάρτας ἀλλὰ διὰ τῆς ἀνάνδρου σφαγῆς τῶν ὁπλων κατοίκων τῆς, τῆς ἐπαρχίαν Καλαβρύτων, ἡ ὅποια εἶχε πάλιν ὑψώσει εἰς τὴν Ἁγίαν Λαύραν τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως.

Πρὸς τὴν ἑσπέραν τῆς 12ης Δεκεμβρίου διέτρεξε τὴν κωμόπολιν ἡ ἐπιμονὸς πληροφορία ὅτι τὰ γερμανικὰ ἀποσπάσματα θὰ ἐφόνευον τοὺς κατοίκους καὶ θὰ ἐμπυρόλουσαν τὰ Καλαβρυτά.

Ἔτο ὁμως τὸσον ἀσύλληπτος δι' ἀνθρώπινον νοῦν ἡ εἰς τὴν διάδοσιν ταύτην ἐνυπάρχουσα κακουργία ὥστε δὲν ἐθεωρήθη δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῇ ὑπ' ἀνθρώπων.

Κανεῖς δὲν ἐφαντάζετο ὅτι ὠρισμένοι ὠμότητες τῶν κομμουνιστῶν ἔργα, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπεδίωκον, περισσότερο ἀνθελληνικὰ παρά ἀντιγερμανικὰ, ἦτο ποτέ δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν πρόφασιν καὶ δικαιολογίαν πρὸς δολοφονίαν τῶν ἁμετόχων εἰς αὐτάς καὶ ἀόπλων Καλαβρυτινῶν. Δὲν εἶχε γνωσθῆ ἄλλωστε ἀκόμη ἡ ἐγκληματικὴ δρᾶσις τῶν γερμανῶν ἐπιδρομῶν εἰς τὰ γειτονικὰ πρὸς τὰ Κυλάβρυτα χωριά διότι εἶχον ἀπαγορεύσει τὴν ἐξοδὸν παντὸς ἀτόμου ἐκ τῶν πυρποληθέντων τούτων χωρίων.

Κανεῖς ἐπίσης δὲν ὑπωπτεύετο ὅτι ἡ ἐπίσημος ἀντίληψις τοῦ κατακτητοῦ περὶ διεθνούς δικαίου καὶ ἠθικῆς θὰ ἐθεώρει τὴν δουλείαν ὡς πολιτικὸν δεσμόν ἐπιβάλλοντα εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας τὴν ἀλληλέγγυον ὑποχρέωσιν καὶ ὁμαδικὴν εὐθύνην νὰ εἴμεθα ἡμεῖς φρουροὶ καὶ νὰ διατηρῶμεν ἐλευθέραν καὶ ἀπυλαγμένην παντὸς κινδύνου τὴν μετακίνησιν τῶν στρατευμάτων του καὶ ἀνεμπόδιστον τὴν παρ' αὐτῶν ἀρπαγὴν τῶν προϊόντων μας εἴτε προδίδοντες εἰς αὐτὸν εἴτε φονεύοντες ἡμεῖς οἱ ἴδιοι πάντα παραβάτην Ἕλληνα καὶ ὅτι ἡ ἀδέτησις μίᾳς ἐκ τῶν τοιούτων παραλόγων καὶ ἀνηθικῶν ὑποχρεώσεων παρ' ἑνός ἐξ ἡμῶν συνεπήγετο τὸν ὁμαδικὸν θάνατον ὁσωνδήποτε τὸν ἀριθμὸν καὶ οἰωνδήποτε προσώπων, ἀδιαφόρως ἂν ἦσαν ἀτομικῶς ὑπεύθυνα ἢ ὄχι καὶ ἀδιακρίτως φύλου ἢ ἡλικίας, κατὰ τὴν κυρίαρχον περὶ τούτων κρίσιν καὶ ἰδιοτροπίαν τοῦ κατακτητοῦ, ἦρκει μόνον τὰ πρόσωπα ταῦτα νὰ ἦσαν Ἕλληνες.

Τοιαύτας ἐξωφρενικὰς ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύνας συνιστῶσας ὄχι ἀπλῶς πολιτικὴν ὑποδούλωσιν ἀλλὰ τέλειον ἐξανδραποδισμόν κανεῖς Ἕλλην, ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς Ἀκροπόλεως λικνισθεὶς καὶ παιδευθεὶς ἐλευθερίως, ἦτο ποτέ δυνατόν νὰ φαντασθῆ ἀπορροεῦσας ἀπὸ τὴν κατάστασιν κατοχῆς τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος παρ' ἐχθρῶν ἔστω καὶ βαρβάρων. Ἀσύστολοι ὁμως καὶ ἀναίσχυντοι παραβάται καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στοιχειωδῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνούς δικαίου καὶ τῆς παγκοσμίου ἠθικῆς οἱ Γερμανοὶ ἀπεδείχθησαν πλέον ἢ ἱκανοὶ δι' ὅσα τερατοουργήματα ἡ πολιτισμένη καὶ ἠθικὴ ἀντίληψις τῶν Καλαβρυτινῶν εὐλόγως δὲν ἐθεώρει ἱκανοὺς τοὺς ἀνθρώπους.

Πράγματι. Ἐξημέρωσεν ἡ αὐγή τῆς ἀποφράδος ἐκείνης ἡμέρας 13ης Δεκεμβρίου 1943 χωρὶς ν' ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος. Ἡσχύνετο νὰ φωτισῇ ὁ Ἑλληνικὸς ἥλιος τὴν κατασπίλωνιν πάσης ἐννοίας ἀνδρωπισμοῦ καὶ τὴν βεθήλωσιν τῶν σεβασμίων κοινωτικῶν ἀξιών, τὰς ὁποίας καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ἀνδρωποφάγοι φυλαὶ τῶν Ζουλοῦ τιμοῦν καὶ εὐλαβοῦνται, τὰ ἀσθενικὰ δηλονότι γηρατεῖα καὶ τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, καὶ δὲν ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος εἰς τὸν ὀρίζοντα τῶν Καλαβρύτων ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ νέφωσις σκοτεινὴ καὶ ὀμίχλη πυκνὴ ἐκάλυψαν αὐτὰ ὥστε νὰ ἐκτελεσοῦν εἰς τὸ σκότος τὰ ἀποφασισμένα σκότεια ἔργα τῶν.

Ἐνωρὶς τὸ πρῶν οἱ Γερμανοὶ συνεκέντρωσαν ὅλους ἀνεξαρτέτως τοὺς Καλαβρυτινοὺς, ἀνερχομένους εἰς δύο καὶ πλέον χιλιάδας, εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν τῆς κωμοπόλεως.

Ἐξέλεξαν τὴν πλατεῖαν αὐτὴν οἱ δῆμιοι ὡς προθάλαμον τοῦ θανάτου τῶν Καλαβρυτινῶν σὰν νὰ ἤξευραν τὸν συνδεόμενον με' αὐτὴν θρόνον ὅτι τὰ ὑψηλόκορμα καὶ γηραιὰ πλατάνια τῆς με' τὸ ψιθυρίζον θρόισμα ἔχουν ἀπὸ τὴν Μοῖραν κληρὸν νὰ διηγοῦνται αἰωνίως καὶ νὰ παραδειγματίζουν τοὺς νεωτέρους με' τὴν ἱστορίαν τῆς ἡρωικῆς δράσεως καὶ τῆς ζωῆς ἀλλὰ καὶ τοῦ θανάτου τῶν παλαιότερων Καλαβρυτινῶν καπετανίων καὶ παληκαριῶν. Καὶ ὑπετάγησαν ἀδελήτως καὶ οἱ Γερμανοὶ εἰς τῆς Μοῖρας τὴν προσαγὴν: Νὰ γίνουσι οἱ πλατάνοι καὶ τὸ κελάρυσμα τῆς γειτονικῆς τῶν πηγῆς τὸ λίκνον τοῦ μέλλοντος θρόνου πού δά διηγῆται μετὰ αἰῶνας ὅτι: «... ἀπὸ αὐτὰ »ἐδῶ τὰ πλατάνια κάποτε, πρὶν ἀπὸ κάμποσους αἰῶνες, ἐξεκίνησε μιὰ ἀτελείωτη θανατικὴ πομπὴ ἀπὸ χίλιους λεβέντες Καλαβρυτινοὺς κι' ἀνέβηκε στὴν ἀπέναντι ματωμένη πλαγιά οἴου »τοὺς ἐσκότωσαν ὅλους, κἀτι λησταί, ἀγριάνθρωποι, πού ἔμοιαζαν τοῦ γοριλλα καὶ ἔτρωγαν τῖς χελῶνες καὶ τὰ γαιδοῦρια, »Γερμανοὺς τοὺς λέγανε, πού εἶχαν ξεχυθῆ τότε στὸν τόπο »μας σὰν λύκοι γιὰ νὰ χορτάσουν τὴν πείνα τοὺς με' τὸ αἷμα »τῶν παληκαριῶν μᾶς...».

Αὐτὰ περίπου δά διηγοῦνται μετὰ αἰῶνας οἱ γεροπλατάνοι τῆς Καλαβρυτινῆς πλατείας. Καὶ δὲν δά μεταδίδουν μῦδον. Οὔτε ὄνειρου παρασῶσιν. Οὔτε θρόλου ὑπερβολὴν. Ἄλλ' ἱστορικὴν ἀλήθειαν πραγματικὴν καὶ ἀναλλοίωτον.

Διότι πράγματι ἐκ τῆς κεντρικῆς πλατείας αἱ μὲν γυναῖκες καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ ὠδηγῆθησαν εἰς τὸ πλησίον σχολικὸν κτίριον καὶ ἐκλεισθησαν εἰς αὐτό, ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι Καλαβρυτινοὶ καὶ μαζὺ με' αὐτοὺς καὶ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ μερικοὶ ξένοι, πού μόλις εἶχον ἔλθει ἀπὸ τὰ γειτονικὰ χωριά, ἐπακόσιοι πε-

τήκοντα (750) εν συνόλω ὠδηγήθησαν, ὑπὸ ἰσχυράν συνοδείαν ἐνόπλων ἀποσπασμάτων, εἰς τὴν ἐπικλινῆ τοποθεσίαν «Παληροπήγαδο» κειμένην εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς κωμοπόλεως καὶ διετάχθησαν νὰ καθίσουν.

Νὰ καθίσουν. Ὅχι ὅμως διὰ νὰ σπογγίσουν τὸ πρόσωπον των ἀπὸ τὸν ἰδρώτα τῆς ἀγωνίας διὰ τὸν ὑποπτον σκοπὸν τῆς ἐνόπλου συνοδείας των, τὸν ὁποῖον ἤρχισαν νὰ μαντεύουν ὡς μελλοθάνατοι ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποῦ οἱ Γερμανοὶ ἐχώρισαν ἀπ' αὐτοὺς τὰ γυναικόπαιδα, ἀλλὰ διὰ νὰ ἴδουν — θέλοντες καὶ μὴ — τὰ τρομερὰ θεάματα μὲ τὰ ὁποῖα εἶχον σχεδιάσει νὰ βασανίσουν ἠθικῶς τοὺς Καλαβρυτινοὺς πρὶν ρίψουν τὸ αἷμα καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν βορὰν εἰς τὴν βουλιμιώσαν θηριωδίαν των.

Παρά τὰς ἀπατηλὰς βεβαιώσεις τῶν πλησιεστέρων φρουρῶν των ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ τοὺς θανατώσουν καὶ τὴν παραπειστικὴν ἀφαίρεσιν τῶν φυσιογγιῶν ἀπὸ τὰ αὐτόματα ὄπλα των εἶχον πεισθῆ ὅτι ἐφηρμόζετο ἐναντίον των προκαθωρισμένον σχέδιον ὁμαδικῆς δολοφονίας μετὰ βασάνων ἠθικῶν. Ἰδίως ὅταν ἀντελήφθησαν ὅτι τριπλῆ ζώνῃ ἐνόπλων τοὺς εἶχε κυκλώσει εἰς ἰκανὴν περίξ αὐτῶν ἀπόστασιν καὶ πέντε τοῦλάχιστον καμουφλαρισμένα πολυβόλα εἶχον τοποθετηθῆ εἰς τὴν κορυφογραμμὴν τοῦ ἄνωθεν ἐκτεινομένου ραχῶδους ὑψώματος.

Δὲν τοὺς κατέλαθεν ὅμως λιποψυχία. Ὁ ὁμαδικὸς κίνδυνος ἐκμηδενίζει φαίνεται τὸ αἶσθημα τοῦ ἀτομικοῦ κινδύνου καὶ ματαιώνει τὸν φόβον. Διὰ τοῦτο ἐνῶ μερικοὶ ἐγγραφον ἀτάραχοι τὴν διαδήκην των καὶ ἄλλοι ἀποχαιρετιστήρια γράμματα πρὸς τὰς συζύγους καὶ τέκνα των ἐκ παραλλήλου ἐξήταζον καὶ τὰς πιθανότητας ποῦ ὑπῆρχον νὰ μὴ πραγματοποιηθῆ ἡ ἀνανδρος καὶ ἄτιμος διὰ τακτικὸν στρατὸν δολοφονία τῶσων ἀόπλων, ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲ εἰς εἶχε φονεύσει οὔτε ἓνα Γερμανόν.

Νεκροὶ πλέον, ἀφοῦ εἰς τὴν κλεψύδραν τῆς ζωῆς των δὲν εἶχον ἀπομείνει παρὰ ἐλάχισται σταγόνες, συνεζήτησαν καὶ τὴν ἀπέλιπα ἰδέαν, ἄσπλοι ὅπως ἦσαν, νὰ ἐφορμήσουν κατὰ τῶν δύο Γερμανῶν, οἱ ὁποῖοι ἐκάδηντο καπνίζοντες παραπλευρῶς ἐνὸς πολυβόλου ἀπέχοντος ἀπὸ τοὺς μελλοθανάτους 25—30 μέτρα καὶ συλλαμβάνοντες αὐτοὺς νὰ χρησιμοποιήσουν τὸ πολυβόλον διὰ νὰ διασπᾶσουν τὸν κλοιὸν καὶ νὰ σωθῆ τοῦλάχιστον μέρος ἐξ αὐτῶν.

Ἐγκατέλειψαν ὅμως τὴν ἰδέαν αὐτὴν διὰ δύο λόγους.

Ἄφ' ἐνὸς μὲν διότι ὁ ἀγὼν ἐνὸς πολυβόλου ἐναντίον των πέντε ἄλλων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπρόφθαναν νὰ καταλάβουν καὶ τῶν ὑπερχιλίων ἐνόπλων, τῶν ἀποτελούντων τὴν τριπλῆν ζώ-

νην, ἤτο τόσοσ ἄνισος ὥστε δά κατέληγεν ἀσφαλῶς εἰς τό ἴδιον ἀποτέλεσμα, νά φονευθοῦν ὄλοι.

Ἐξ ἄλλου διότι ἡ γερμανική βαρβαρότης δά ἐξέσπα τότε ἀγρία κατά τῶν συλληφθέντων γυναικοπαίδων διὰ νά ἐκδικηθῆ τόν θάνατον τῶν Γερμανῶν, τοὺς ὁποίους δά ἐφόνευσον μέ τό πολυβόλον κατά τήν ἀπεγνωσμένην ἀπόπειραν διασπάσεως τοῦ κλοιοῦ. Ὡστε καί ἂν τυχόν κατῴρθωναν νά σωθοῦν μερικοί ἢ ζωῆ τούτων δά ἐξηγοράζετο μέ τόν θάνατον πολὺ περισσοτέρων γυναικοπαίδων, ὁδέντος ὅτι οἱ ἀπαίσιοι τρομοκράται καί δολοφόνοι εἶχον διατιμῆσαι τήν ζωὴν ἑνός Γερμανοῦ πρὸς τήν ζωὴν πεντήκοντα Ἑλλήνων.

Ἄφισαν διὰ τοῦτο εἰς τό πεπρωμένον τήν λύσιν τοῦ δράματος, τοῦ ὁποίου αἱ πρῶται τρομεραί σκηναὶ ἤρχισαν ἤδη νά διαδραματίζωνται εἰς τήν πόλιν τῶν Καλαβρῦτων.

Ἄλλ' ἄς δώσωμεν ἐνταῦθα τήν συνέχισιν τῆς περιγραφῆς εἰς αὐτόπτην Καλαβρυτινόν, παθόντα, ζήσαντα τὰ δραματικά ἐκεῖνα συμβάντα, ὑποστάντα ὅλα τὰ ἐπιθανάτια βασανιστήρια καί διαφυγόντα τόν θάνατον τόσοσ ἀπὸ τὰς ριπὰς τῶν πολυβόλων ὄσον καί ἀπὸ τήν χριστικήν βολήν, ἢ ὁποία τόν ἐτραυμάτισε χωρὶς νά τόν φονεύσῃ.

Εἶδομεν—μοὶ διηγείτο βραδύτερον ὁ συμπολίτης μου οὗτος—ἀπὸ τό ὕψος τοῦ Γολγοθᾶ, εἰς τόν ὁποῖον μᾶς ἀνέβασαν διὰ νά μᾶς τουφεκίσουσ—μαύρους καί πυκνοὺς καπνοὺς καλύπτοντας τόν ὀρίζοντα τῶν Καλαβρῦτων, ἐνῶ λάμπεις τεραστίων φλογῶν ἐβγαίνουν ἀπὸ τὰ μπαλκόνια καί τίς στέγες τῶν σπιτιῶν μας. Τετρακόσια ἐξήντα (460) Καλαβρυτινὰ σπιτία ἐκαίοντο...

Ἄκούγαμε μακρυνές καί ἀλλόφρονες κραυγές καί σπαραγμοὺς παιδιῶν καί γυναικῶν...

Ὅπως ὑπωψιάσθημεν ὄλοι τότε καί ἐξηκριθῶσα ἐγὼ κατὸ πιν ἦσαν κραυγές καί σπαραγμοὶ τῶν γυναικοπαίδων, πού οἱ Γερμανοὶ εἶχον κλείσει εἰς τό σχολικόν κτίριον καί ξεπερνῶντες καί αὐτοῦ τοῦ αἰματοβαμένου Ἡρώδη τήν ἀπαραδειγμάτιστην θηριωδίαν, ἔβαλαν κατόπιν ἀπὸ διάφορα μέρη φωτιά στό κτίριον καί τό μετέβαλαν ἀμέσως σέ πραγματικό ἀναμμένο καμίνι, πού εἶχε μέσα τὰ παιδιά μας, τίς ἀδελφές μας, τίς θηλάζουσες μητέρες καί τὰ μωρά των.

Καί διαλογίζομαι ἐγὼ ὅτι δρόκοι τῆς μυθολογίας, ἐκτελεστοῦν τῶν βασανιστηρίων τῆς Ἰερᾶς Ἐξετάσεως, εἰς κραιπάλην ἀνθρωπίνου αἵματος ζήσαντες, ἀσφαλῶς δά ἠσθάνοντο ἐλαφρόν ἔστω νυχμόν σίκτου εἰς τήν θεάν τῆς ἀγρίας ἐκείνης πάλης τῶν ἐξάλλων γυναικῶν πρὸς τό πῦρ καί τόν θάνατον καί τοῦ

φρικτού μαρτυρίου των σπαραζόντων μέσα στο άναμένο καμίνι όχι τριών αλλά τριακοσίων παιδιών.

Αι όρδαι όμως των Ούνων εξεπέρασαν εις άναισθησίαν και πώρωσι και αυτούς τούς επαγγελματίας δημίους.

Διότι, ενώ έβλεπον τούς μελλοθανάτους, άνδρας ψυχραιμους και άτρομήτους, λημονούτας τήν αναμένουσαν αυτούς φοβεράν τύχην, νά αναλύωνται εις δάκρυα και νά πνίγουν τούς λυγμούς των έμπρός εις τάς σπαρακτικές εκείνας ακηνάς άνδρώπων προσφιλών καιομένων και των σπιτιών των πυρπολουμένων, τά καθάρματα αυτά όχι μόνον δέν συνεκινήθησαν αλλά ούτε καν έτήρησαν τήν σιωπήν, τήν όποίαν και αυτοί οι κοινοί δήμιοι έμπρός στο θάνατο τηρούσν. Τούναντιον. Σάν νά εφθόνησαν τó έναγές παράδειγμα του ληστού τήν ώραν που οι Καλαβρυτινοί έκφρονες ή λιπόθυμοι από τούς σπαραγμούς των γυναικοπαίδων των άντίκρουζαν έτριμον τόν σταυρόν και του Ιδικού των μαρτυρίου, αυτοί τούς έχλευάζαν και τούς διέτασσαν με σσδιισμόν νά ζητωκραυγάσουν τόν κατάπτυστον άρχηγόν των και τήν εξηυτελισμένην πατρίδα των.

Ήμεις όμως, έσυνέχισεν ό επιζήσας από τήν έκτέλεσιν συμπολίτης μου, από τήν θεβαιότητα του θανάτου μας άντλούντες εύψυχίαν και τόλμην, άπαντήσαμε με μιá όμαδική και στεντορία φωνή: κατάρα και άνάθεμα...

Σάν λυτρωμένοι δε από τó θάρος του σώματός μας και έξαυλωμένοι έπετάξαμεν αυτόματα εις τó ύψος των άναμνήσεων τής τρισένδοξης Ιστορίας μας.

Έδυμηθήκαμε τίς σφαγές τής Χίου και των Ψαρών όπου δέν είχαν άπομείνει ψυχή στήν έρημη γή παρά μόνον ή δόξα μόνάχη...

Αίοθανθήκαμε νά ανασταίνωνται στήν ψυχή μας οι άρχαιοί πρόγονοί μας και οι νεώτεροι ήρωες τής Έπαναστάσεως. Και όταν ό δικηγόρος Πάνας Γεωργαντάς με σθένος και πατριωτικήν έξερασι άνεφώνησε:

— Θάρρος παιδιά!! «Ό μετά πολλών θανάτουσ ούκ έστι θάνατος», οι άλλοι άπαντήσαμε με μιá αύθόρμητη και όμαδική κραυγή:

Ζήτω ή Έλλάς!...

Ζήτω ή Έλευθερία!...

Κύματα από παλμούς και αισθήματα πατριωτικής κατανύξεως έξεχειλιζαν στήν καρδιά μας και δάκρυα νοσταλγικά τής έλευθερίας έπλημμύριζαν τά μάτια μας, όταν από τίς άπέναντι θρυλικές χαράδρες τής Άγίας Λαύρας ξαναγύριζε προς ήμάς,

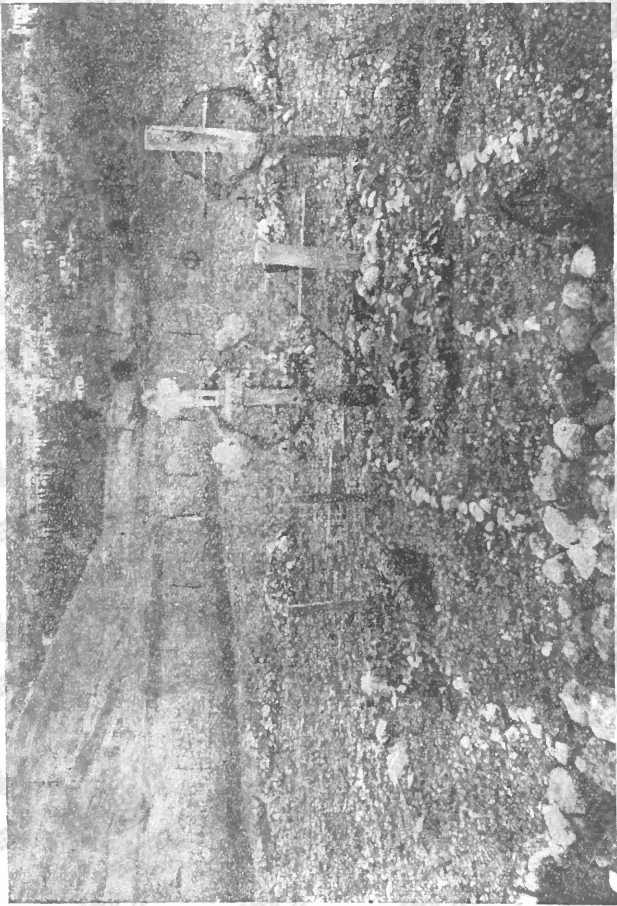
σάν βοή από τους τάφους των προγόνων μας, ό μακρινός αντί-
 λαλος: Ζήτω ή Έλευθερία!...

Τόση ήτο ή ψυχική μας άνάτασι πρός τήν ζωή και τήν
 έλευθερία ώστε άκούοντας τόν συνεχή αντίλαλο των ζητω-
 κραυγών μας πού ήρχετο από τά θουνά ένομοιασε γιά μία
 στιγμή ότι πραγματικά ή Έλλάς όλη και ήμείς έπανηγυρίζαμε
 τήν έλευθερία...

Πλήν όχι. Ήτο ψευδαισθησις...

Είς τήν πραγματικότητα όταν ή ήχώ τής τελευταίας μας
 ζητωκραυγής έσβυεν εις τό βάθος τής χαράδρας τρείς συνδη-
 ματικά φωτοβολίδες ύψώθησαν εις τόν σκοτεινόν από τά νέφη
 του καπνού όρίζοντα. Έστρέψαμεν τά βλέμματα πρός αύτάς
 μέ ταραχήν και άγωνίαν διά τήν έννοιαν του συνδήματος. Ή
 ώρα ήτο ένδεκα. Αίφνης ριπαί πολυβόλων ήκούσθησαν και ό πα-
 γετός του θανάτου εκρυστάλλωσε τήν φωνήν μας και τό αίμα
 μας... Οι όρθιοι έπιπτον όμαδικώς και κυλιόμενοι εις τόν κατή-
 φορον αιμόφυρτοι έσωριάζοντο εις μακαβρίους σωρούς ψυχορ-
 ραγούντων και νεκρών ήμιθανών και ζώντων. Οι καθήμενοι έγερ-
 ναν και αύτοί πρός τήν γήν νεκροί σφασάζοντες ή τραυματίαι.
 Τραυματίαι οι περισσότεροι διότι συνεχές βογγητό ήκούετο γύρω
 μου μέχρις ότου οι δολοφόνοι πλησιάζαντες ήρχισαν να ρίπουν
 κατά των κεφαλών μας τελειωτικής βολάς. Ή τραγωδία μας
 έφθασε τότε εις τήν πλέον δραματικήν άποκορύφωσιν. Όλων
 ήμών των τραυματιών οι εκ των πόνων σπασμοί και αύτή άκόμη
 ή άναπνοή έσταμάτησαν και νεκρική σιγή διεδέχθη τους σπα-
 ραγμούς και τά βογγητά. Αίώνες ήσαν αι στιγμιαί των τριών πε-
 ρίπου ώρών πού διήρκεσαν αι άτομικαι εκτελέσεις. Ή δέ άνα-
 μονή τής χαριστικής και θανατηφόρου βολής, καθώς παρετει-
 νετο μέσα εις άβυσσον άγωνίας, λιποψυχίας και τρόμου, έγίνετο
 λίγους ψυχικού μαρτυρίου...

Τό μαρτύριον αύτό διήρκεσε μέχρι τής ώρας 2 και 35' μ. μ.
 ότε, μέ τās τελευταίας χαριστικής βολάς, πού συνεπλήρωσαν
 τήν δραματικήν των Καλαβρυτινών εξόντωνσιν και έσταμάτησαν
 τήν πνοήν τής ώρας και θρυλικής κωμοπόλεως, ό Θάνατος,
 τήν Ιδίαν αύτήν τραγικήν ώραν 2 και 35' μ. μ. τής 13ης Δεκεμ-
 βρίου 1943, έσταμάτησε και τήν κίνησιν του μεγάλου κοινοτικού
 ώρολογίου, του έντοιχισμένου εις τό κωδωνοστάσιον τής Μη-
 τροπόλεως και παραμένουν έκτοτε οι δεικται του άμετακίνητοι
 διά νά ύπενθυμίζουν τήν ώραν τής τελευταίας πνοής των Καλα-
 βρυτινών και τās τελευταίας στιγμάς των μαρτυρικών θυμάτων
 τής συνταρακτικής αύτής τραγωδίας.

Ο τόπος της ομάδικής εκτέλεσως τών 750 Καλαθρυτιών.

Ἐνδεκα μόνον ἐκ τῶν ἑπτακοσίων πενήντα ἐπεζησαμεν ἀπὸ τὴν ὁμαδικὴν καὶ τὰς ἀτομικὰς ἐκτελέσεις. Ὅλοι δὲ τραυματαῖοι τὸ σῶμα καὶ ἡμιθανεῖς τὴν ψυχὴν τόσον ἐξ αἰτίας τοῦ μαρτυρίου πού ὑπέστημεν οἱ ἴδιοι ὅσον καὶ τῶν φρικιαστικῶν σκηνῶν τῆς ὄλης τραγωδίας τὴν ὅποιαν ἀνηλεῆς Μοῖρα ἐπεφύλαξεν εἰς ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν.

Τὰ γυναικόπαιδα πού ἦσαν κλεισμένα εἰς τὸ σχολεῖον ἐσώθησαν ἐντελῶς κατὰ τύχην καὶ χάρις εἰς τὸν ἀνθρωπισμὸν ἐνὸς Αὐστριακοῦ φρουροῦ. Οὗτος ὅταν εἶδεν ὅτι αἱ φλόγες τῆς πυρκαϊῆς καὶ ὁ πυκνὸς καπνὸς ἀπειλοῦσαν τὴν ζωὴν τῶν γυναικοπαίδων, τὰς δὲ μητέρας νὰ πετοῦν τὰ παιδιά των ἀπὸ τὰ παράθυρα διὰ νὰ τὰ σώσουν, παρεβίασε μιά πόρτα τοῦ κτιρίου ἐκ τῆς ὁποίας μάλιστα ἐπρόφθασαν νὰ φύγουν τὰ γυναικόπαιδα, εὐθὺς δὲ ἀμέσως κατέπεσε φλεγόμενη ὀλόκληρος ἡ στέγη τοῦ σχολικοῦ κτιρίου, ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ὁποίου θὰ ἐκαίοντο καὶ θὰ ἐδάπτοντο ζωντανὰ ἐὰν ὀλίγας μόνον στιγμὰς παρέμενον ἀκόμη ἐντὸς αὐτοῦ.

Βασανιζόμενα ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν διὰ τὴν τύχην τῶν συλληφθέντων ἀνδρῶν τὰ ἀτυχεῖ γυναικόπαιδα μάλιστα διέφυγον τὸν θάνατον ἔτρεξαν ἐξאלλα πρὸς τὴν ράχιν ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἤρχοντο οἱ κρότοι τῶν πολυβόλων καὶ τῶν πυροβολισμῶν πού ἤκουον ὅταν ἦσαν κλεισμένα εἰς τὸ Σχολεῖον.

Αἱ σκηναὶ αἱ ὁποῖαι διεδραματίσθησαν ὅταν τὰ χίλια καὶ πλέον γυναικόπαιδα ἀντίκρουσαν τὸ φοβερὸν θέαμα τῶν σφασαζόντων ἀκόμη ἑκατοντάδων πτωμάτων τῶν γονέων, τέκνων, συζύγων καὶ ἀδελφῶν των, ὑπερβαίνουν εἰς δραματικὴν καὶ κάθε περιγραφὴν. Μόνον ἡ φαντασία δύναται ἴσως νὰ συλλάβῃ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ ὁμαδικοῦ σπαραγμοῦ, τὰς ἐκρήξεις ἀλλοφροσύνης καὶ ποροξισμοῦ καὶ τὴν ἀγρίαν τρικυμίαν τῶν λυγμῶν καὶ θρήνων, θρήνων καὶ λυγμῶν καὶ ὄδυρμῶν τῶν ὑπερχιλῶν ἐκείνων τραγικῶν γυναικοπαίδων, τὰ ὁποῖα ἡ Μοῖρα ἠθέλησε νὰ γίνουσι τὴν ἴδιαν ἡμέραν μάρτυρες καὶ δύματα, μοιρολόγοι καὶ νεκροθάπται οἱ ἴδιοι τῶν ἰδικῶν των αἰμοφύρτων καὶ ἀκηδεύτων νεκρῶν.

Ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς καταστροφῆς τῶν Καλαθρῦτων συνετελέσθη μὲ τὴν γενικὴν λεηλασίαν καὶ τὴν ἀκύλευσιν τῶν νεκρῶν.

Ἐλήστευσαν ὅλα τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα. Σωροὺς ὀλοκλήρους ἐσχημάτισαν τὰ τρόφιμα καὶ ἀγέλας τὰ οἰκόσιτα ζῶα, τὰ ὁποῖα διήρπασαν ἀπὸ τὰς Καλαθρυτικὰς οἰκίας πρὶν τὰς καύσεων. Χαρακτηριστικὸν δὲ τοῦ κτηνανθρωπισμοῦ τῶν Γερμανῶν

ἀξ/κῶν εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ τιμαλφῆ τῶν σκυλευθέντων νεκρῶν, τὰ ἀρπαγέντα κομψοτεχνήματα καὶ τὸν παντοειδῆ οἰκιακὸν ρουχισμόν ἀφήκαν εἰς τοὺς ὀπλίτας ὡς πολεμικὸν ἔπαθλον ἀνδρείας διὰ τὴν ἀνανδρὸν αὐτὴν ἐκστρατεῖαν τῶν ἐναντίων τῶν ἀμάχων καὶ ἀόπλων Καλαβρυτινῶν.

Ἀποκομίζοντες τὰ διάφορα εἶδη τῆς λείας τῶν οἰληστοσυμμορίται ἀνεχώρησαν διὰ τὰς Πάτρας καὶ τὸ Αἴγιον, ὅπου προσεπάθησαν νὰ τὰ πωλήσουν. Ματαίως ὁμως διότι γνωσθείσης τῆς προελεύσεως αὐτῶν δὲν εὐρίσκοντο Ἕλληνες νὰ τὰ ἀγοράσουν διὰ νὰ μὴ γίνουσι συνεργοὶ τῆς ληστείας καὶ τῆς συλλήψεως τῶν ἰδίων αὐτῶν νεκρῶν.

Τοιοῦτο εἰς τὰς γενικάς του γραμμὰς ὑπῆρξε τὸ δρᾶμα τῶν Καλαβρύτων καὶ αὐτὸ τὸ τραγικὸν τέλος τῶν ἑπτακοσίων τεσσαράκοντα (740) περίπου ὁμαδικῶς δολοφονηθέντων Καλαβρυτινῶν.

Ἄλλὰ δὲν ἦσαν μόνον οἱ Καλαβρυτινοὶ οὗτοι τὰ θύματα τῆς ἐγκληματικῆς δράσεως τῶν Γερμανῶν τὰς ἡμέρας ἐκείνας.

Καὶ ἄλλα ἑκατὸν εἰκοσι πέντε (125) ἄθῳα θύματα ἐδρηνήσαμεν τὰς ἀμέσως προηγουμένης ἡμέρας, κατοίκους τῶν πυρποληθέντων Καλαβρυτινῶν περιχώρων Ζαχλωροῦς, Ρωγῶν, Κερπινῆς καὶ τῶν ἱστορικῶν Μονῶν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τῆς Ἁγίας Λαύρας.

Τόμον ὀλόκληρον δὰ ἀπήρτιζεν ἡ ἐξιστόρησις τῶν ἰδιαιτέρων δραμάτων τῶν πυρποληθέντων Καλαβρυτινῶν τούτων χωρίων καὶ αἰφρικιστικαὶ συνδῆκαι τῆς δολοφονίας τῶν κατοίκων αὐτῶν. Τὸ βραχὺ ὁμως χρονικὸν ὄριον τῆς παρουσίας ραδιοφωνικῆς ὁμιλίας, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου, δὲν ἐπιτρέπει ἀτυχῶς εἰς ἐμὲ νὰ ἐπεκταθῶ ἐπ' αὐτῶν.

Περιοριζομαι διὰ τοῦτο εἰς τὴν σύντομον ἐξιστόρησιν τῶν σφαγῶν καὶ ὤμοτήτων τὰς ὁποίας διέπραξαν οἱ Γερμανοὶ εἰς τὰ περιχώρα τῶν Καλαβρύτων ἐπὶ τῇ θέσει τῶν συνοπτικῶν στοιχείων πού περιέχει ἡ ἐπίσημος ἑκδόσις ἡ καταρτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ Γραφείου Ἐγκλημάτων Πολέμου.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν ἑκδοσιν τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1943 γερμανικὴ μονὰς ὑπὸ τὸν Ἀνδουσασιστὴν Τέννερτ, ἐκύκλωσε τὸ χωρίον Ρωγούς καὶ ἀφοῦ συνεκέντρωσεν ὅλους τοὺς κατοίκους ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐπεδόθη εἰς τὴν συστηματικὴν λεηλασίαν τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων καὶ ἐπυρόλησε τὰς 65 οἰκίας τοῦ μικροῦ χωρίου. Μετὰ τὴν πυρπολήσιν οἱ Γερμανοὶ μετέβησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἶτε διότι ἡμποδίζοντο ἀπὸ αἰσθημα θρησκευτικῆς εὐλαθείας νὰ διαπράξουν φόνους

αδύων εντός του Ιερού Ναού—και οι άπαισιώτεροι κακούργοι έχουν τὰς ἠδικοφανεῖς προλήψεις των—εἴτε μάλλον διότι ἐφοβούτο μήπως ἡ Θεία Δίκη σχίσῃ τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ καὶ ταφούσιν καὶ οἱ ἴδιοι ὑπὸ τὰ συντρίμματά του, ἤρχισαν νὰ τοὺς ἐκβάλλουν βίαιως ἀπὸ τὸν Ναὸν καὶ νὰ τοὺς ἐκτελοῦν διὰ πολυβόλων μόλις ἐξήρχοντο εἰς τὸ προαύλιον. Ἡ ἀγρία αὕτη καὶ ἐγκληματικὴ ἐπιδρομὴ κατὰ τῶν Ρωγῶν εἶχε 58 θύματα.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἄλλη γερμανικὴ μονὰς ἐπέδραμε κατὰ τῆς Κερπινῆς, συνέλαβε 27 ἄνδρας, τοὺς ὀπλοῦς χωρὶς καμμίαν διαιδικασίαν ἐξετέλεσε διὰ πολυβόλου ἐπὶ τόπου καὶ ἀφου προέβη εἰς γενικὴν λεηλασίαν καταστημάτων καὶ οἰκιῶν, ἐπυρπόλησεν 95 οἰκίας. Τὸ ὥρατον δέρετρον καὶ ἐγκαλλώπισμα τῶν Καλαθρυτῶν, ἡ Κερπινὴ, ἐγίνε καὶ αὕτη παρανόλημα τῆς καταστροφικῆς μανίας τῶν θαρβάρων.

Τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἄλλη γερμανικὴ μονὰς μετέβη εἰς Μέγα Σπήλαιον, συνέλαβε πάντας τοὺς ἐκεῖ μοναχοὺς καὶ ἰδιώτας προσκυνητὰς ἀνερχομένους εἰς 19, μετέφερον αὐτοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιομέτρου ἀπὸ τῆς Μονῆς ὅπου τοὺς ἐφόνευσε κατὰ τὸν πλέον ἀπάνθρωπον τρόπον κατακρημνίζουσα αὐτοὺς ἡμιθανεῖς εἰς θάραδρον ἀπὸ ὕψος ἑκατὸν καὶ πλέον μέτρων. Ἐπανελθούσα δὲ ἐπυρπόλησε τὴν ἱστορικὴν ταύτην Μονήν. Εὐτυχῶς τὰ κειμήλια διεσώθησαν.

Τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1943 οἱ Γερμανοὶ εἰσέβαλον εἰς τὴν κωμόπολιν Κάτω Κλειτωρία, ἐφόνευσαν τρεῖς ἄνδρας καὶ ἐπυρπόλησαν 194 οἰκίας. Τὴν ἴδιαν δὲ ἡμέραν τῆς ὁμαδικῆς ἐκτελέσεως τῶν Καλαθρυτιῶν ἄλλη γερμανικὴ μονὰς ἐξετέλεσεν 21 ἐν ὅλῳ κατοίκους τῶν χωριῶν Ἄνω καὶ Κάτω Ζαχλωρούς καὶ ἐπυρπόλησε 55 οἰκίας.

Τὴν δὲ ἐπομένην τῆς μεγάλης σφαγῆς τῶν Καλαθρυτῶν, 14 Δεκεμβρίου 1943, ἐπέδραμον κατὰ τῆς ἱστορικῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Λαύρας, διὰ νὰ πλήξουν αὐτὸ τοῦτο τὸ ἱερὸν σύμβολον τῆς Ἑθνικῆς μας Ἰδέας καὶ νὰ θεσηλώσουν τὴν Κιβωτὸν τῶν τιμιωτέρων παραδόσεων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς. Οἱ μοναχοὶ ἀντιληφθέντες ὅτι οἱ Γερμανοὶ κατηυθύνοντο πρὸς τὴν Μονὴν ἔσπευσαν νὰ ἀπομακρυνθοῦν καὶ νὰ κρυβοῦν εἰς τὸ παρακείμενον δάσος. Πέντε ὅμως ἐξ αὐτῶν παρέμειναν ὑπολογισαντες ἴσως ὅτι, ὅσον θάρβαροι καὶ ἄν ἦσαν, δὴ ἐδεικνυον εὐλάβειαν πρὸς τὸ ἱερὸν των σχῆμα. Πλὴν ἠπατήθησαν. Οἱ Γερμανοὶ τοὺς συνέλαβον καὶ τοὺς ἐξετέλεσαν εἰς τὸ προαύλιον τῆς Μονῆς παρὰ τὸν ἱστορικὸν πλάτανον, ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς — Ἑλλήν ὅμως ἐκεῖ-

νος και ὄχι Γερμανός — ὕψωσε τὴν σημαία τῆς Ἐπανάστασεως τὴν 25ην Μαρτίου 1821, ἐπυρπόλησαν δὲ καὶ τμήμα τῆς Ἱστορικῆς Μονῆς. Τό πῦρ ὁμως εὐλαθέστερον τοῦ Κατακτητοῦ ἐσεβάσθη τὰ ἔθνικα μας κειμήλια.

Τὴν ἀμυδρὰν ταύτην καὶ ὠχράν, ἔναντι τῆς ἀσυλλήπτου φρικῆς πραγματικότητος, ἀπεικόνισιν τῆς τραγωδίας τῶν Καλαβρῦτων συμπληρῶν μετ' τὴν προσοπικὴν μου ἐντύπωσιν, πού ἀπεκόμισα ἀπὸ συζήτησιν λαβοῦσαν χώραν εἰς τὸ Αἴγιον ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὰ δραματικὰ γεγονότα τῶν Καλαβρῦτων, μεταξὺ τεσσάρων, πλησίον μου κατὰ τύχην καθημένων, Γερμανῶν στρατιωτῶν ἐξ ὧν οἱ δύο ἀνήκον εἰς τὴν δύναμιν τῶν ἀποσπασμάτων, τὰ ὁποῖα ἔγραψαν μετ' αἶμα καὶ τέφραν τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῶν Καλαβρῦτων.

Οὗτοι διηγούντο εἰς τοὺς δύο ἄλλους τὴν δρᾶσιν τῶν ἀποσπασμάτων.

Ὁ στόμφος τῆς διηγήσεως τῶν μὲν, ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀκούοντων, οἱ καγχασμοὶ καὶ τῶν τεσσάρων ἔξ ἀφορμῆς φρικιαστικῶν περιστατικῶν ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τῶν ἀποσπασμάτων, ὁ χρωματισμός ἐπονειδίστων βανδαλισμῶν ὡς πράξεων ἀνδρείας καὶ ἡ ἔκδηλος εὐχαρίστησις αὐτῶν ἀπὸ τὸν εἰς θύματα, ἐρείπια καὶ λείαν ἀπολογοισμὸν τῆς ἀδόξου ἐκστρατείας τῶν κατὰ τῶν ἀόπλων Καλαβρυτινῶν, ἐχάραξαν εἰς τὴν ψυχὴν μου ἀνάγλυφον καὶ φρικῶδη τὴν εἰκόνα τοῦ κτηνώδους σοδισμοῦ καὶ τῆς θηριώδους ἀγριότητος τῆς γερμανικῆς φυλῆς.

Ὅταν δὲ βραδυτέρον τὰ ἀορφανιθέντα γυναικόπαιδα, ράκη ψυχικά, ἀδυνατοῦντα νὰ παραμένουν ἄστεγα, πεινῶντα καὶ ἠμίγμυνα ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκιῶν των, ἠναγκάσθησαν νὰ τραποῦν πρὸς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ διεδόθη ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, εἰς ὅλην τῆς τὴν ἔκτασιν, ἡ τραγωδία τῶν Καλαβρῦτων καὶ αἱ δραματικαὶ τῆς λεπτομέρειαι, συνετάραξαν ὀλόκληρον τὸ Πανελλήνιον.

Διὰ τοῦτο ἡ τραγωδία τῶν Καλαβρῦτων μετακαλεῖ τὸν λογιζομένον παντὸς Ἑλλήνος ἀπὸ τὰς συμφορὰς τοῦ παρελθόντος πρὸς τὴν ἄδηλον τύχην τοῦ μέλλοντος τῶν ὄρφανων καὶ πρὸς τὸ καθῆκον νὰ καταστήσωμεν τὸ μέλλον αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον ἐπώδυνον.

Ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν οἰκιῶν, τὰς ὁποίας οἱ θάρβαροι ἐπυρπόλησαν, ἀνερχομένων εἰς ὀλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρυτινῶν εἰς 2829, ἡ ἐπανόρθωσις τῶν ζημιῶν, ἡ ἀνατροφή καὶ ἀποκατάστασις τῶν τέκνων τῶν σφαγιασθέντων Καλαβρυτινῶν, οὐδεὶς ἀμφιβάλλει ὅτι θὰ ἐπισύρουν ἐκεραλαίαν τὴν μέριμναν τῆς

Κοινωνίας και του Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἡ δραματικὴ δὲ συμφορὰ καὶ ἀπεριγραπτος δυστυχία τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν, ἅτινα ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ τιν διασκορπίσθησαν ἀνά τὴν Ἑλλάδα ἀναζητοῦντα νὰ ἐπουλώσουν προσωρινῶς τὰς παντοειδεῖς πληγὰς τιν, ἀσφαλῶς δὴ προκαλέσουν τὰς πατριωτικὰς ἐκδηλώσεις ἐμπράκτου συμπαθείας τῶν ἀνά τὰ πέρατα τῆς γῆς Ἑλλήνων ὁμογενῶν.

Ἄλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ εὐγενεῖς λαοὶ τῶν Μεγάλων Συμμάχων μας Ἀμερικανῶν καὶ Ἀγγλῶν, ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν θὰ μείνουν ἀπαθεῖς καὶ ἀσυγκίνητοι ἐνώπιον τῶν σκληρῶν αὐτῶν πληγμάτων, τὰ ὅποια ἡ Μοῖρα ἐπεφύλαξεν εἰς τὰ αἰματοβαφῆ καὶ ἱστορικὰ Καλάβρυτα. Τὴν πεποίθησιν δὲ αὐτὴν στηρίζομεν εἰς τὸ γεγονός ὅτι οἱ εὐγενεῖς καὶ εἰλικρινεῖς οὗτοι λαοὶ τῶν συμμάχων μας μὲ ἀγωνίαν καὶ ἐνθουσιασμόν, παλλόμενον ἀπὸ συγκίνησιν καὶ ὑπερηφάνειαν, παρηκολοῦδουν τὰς διαφόρους φάσεις τῶν σκληρῶν καὶ νικηφόρων ἡμῶν ἀγῶνων καὶ ἐξίμνουν ὡς ἰδικὰ τιν τὰ κατορθώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Τὴν δὲ τελικὴν νίκην τοῦ συμμάχου τιν Δαυῖδ κατὰ τὴν μονομαχίαν τοῦ πρὸς τὸν Ἰταλὸν Γολιάθ, ἐπανηγύρισαν, οἱ ἀνυπερβλήτοι εἰς γενναϊότητα καὶ αὐταπάρνησιν λαοὶ τῶν πανισχύρων Συμμάχων μας, ὡς προμήνυμα σίσιον καὶ ὡς σύμβολον μέγα καὶ ἐξίμνητόφορον προσιωνιζόμενον καὶ τὴν ἰδικὴν τιν μεγαλειώδη νίκην.

Ἡ τραγωδία ὅμως τῶν Καλαβρύτων δὲν ἐπιβάλλει μόνον ἠθικὰς ὑποχρεώσεις ἐναντι τῶν ζώντων θυμάτων αὐτοῦ.

Ὑπὲρ πάσαν ἀνάγκην τούτων καὶ ὑπὲρ πάσαν ἡμῶν ὑποχρέωσιν πρὸς τὰ ζῶντα θύματα προέχει ἡ ἐξιλαστήριος κἀθάροις τοῦ ἀνοσιουργήματος δι' ἀνταποδόσεως μὲ αἶμα καὶ ἡ δι' αὐτῆς ἱκανοποίησις τῶν νεκρῶν.

Καὶ ἡ κἀθάροις αὕτῃ πρέπει νὰ ἐπέλθῃ σκληρὰ καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα. Πρὶν ὁ χρόνος ἀποχρωματίσῃ τὴν μαύρην ἀνάμνησιν, τὴν ὅποیان ἀπετύπωσεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πανελληνίου τὸ στυγερόν τοῦτο ἀνοσιουργημα.

Δὲν εἶμεθα ἡμεῖς Οὐνοὶ διὰ νὰ διατιμῶμεν, ὡς εἶχον διατιμῆσαι ἐκεῖνοι, τὴν ζωὴν ἑνὸς Ἑλλήνος πρὸς τὴν ζωὴν πενήκοντα Γερμανῶν. Ἄν ἐφηρμόζαμεν ἡμεῖς ἀνάλογον μὲ τὸ ἐφαρμοσθέν παρ' αὐτῶν ἐξοντωτικὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέτρον, ἔπρεπεν ἡ ζωὴ ἑνὸς δολοφονηθέντος Ἑλλήνος νὰ πληρωθῇ μὲ τὴν ζωὴν ὄχι 50 ἀλλὰ 500 τοῦλάχιστον Γερμανῶν. Διότι ἡμεῖς μὲν εἶμεθα ἄνθρωποι καὶ μάλιστα θεματοφύλακες τοῦ ὑψηλοτέρου πνευματικοῦ Πολιτισμοῦ ὅλων τῶν αἰώνων, ἐνῶ αὐτοὶ ἀπεδείχθησαν διὰ τῶν ἔργων τιν ὄχι μόνον τοῦ πολιτισμοῦ ἄγος ἀλλὰ καὶ

αυτού ακόμη του ανδρωπισμού αίσχος και όνειδος.

Ἡ μεγαλοψυχία μας όμως, ἀρετὴ φυλετικὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἐκδήλωσις ψυχικῆς εὐγενείας καὶ ἀνωτερότητος, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ψυχραιμίον σέψιν ὅτι ὁσοῦσδήποτε καὶ ἂν θανατώσωμεν γερμανοχοίρους, δὲν πρόκειται νὰ ἀναστηθῶν οἱ προσφιλεῖς μας νεκροί, περιορίζει εἰς ἴσον πρὸς τὰ θύματα τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερμανῶν, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ ἐξαγιάσουν μὲ τὸ αἷμα τῶν τὰς διαπραχθείσας παρ' αὐτῶν ὁμαδικὰς δολοφονίας τῶν Καλαθρυτιῶν, Ζαχλωριτῶν, Κερπινιωτῶν καὶ ἄλλων ἐκτελεσθέντων κατοίκων τῆς ἐπαρχίας Καλαθρύτων.

Διὰ νὰ εἶναι δὲ ἡ κάθαρσις ὅσον τὸ δυνατόν ἀνδρωπίνως δικαιότερα πρέπει ἀπαραιτήτως οἱ Γερμανοὶ αὐτοὶ νὰ ὑπῆρξαν μόνιμοι ἀξιωματικοὶ τοῦ μακαρία τῆ λήξει ἀητητῆτου γερμανικοῦ στρατοῦ. Διότι αὐτοὶ κυρίως ὑπῆρξαν οἱ κατ' ἐξοχήν ἐπρόσωποι τοῦ πρωσοικοῦ μιλιταρισμοῦ, ὁ ὅποιος συνοδευόμενος ἀπὸ ἓνα διεδνοῦς φήμης γελωτοποιῶν περιβεβλημένον λεοντῆν πλήν ὀγκανίζοντα φαιδρώς ἀντὶ νὰ θρυχάται, ἐφώρμησεν ὡς ἀγέλη τίγρεων κατὰ τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης πρὸς τὸν σκοπὸν ἵνα κατασπαράσων πάντας ἡμᾶς, ἐξασφάλισι ἐπ' ἄπειρον τὴν ἀτεμικὴν του εὐμάρειαν καὶ τρυφήν καὶ ἱκανοποίησιν τὴν ἐγωπῶδειαν καὶ μεγαλομανίαν του, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀνυψώσει εἰς ἔθνικόν ἔμβλημα προβαλλόμενον μωροδόξως ἀπὸ αὐτὴν τὴν μετώπην τοῦ ποτὲ ἔθνικοῦ ὕμνου τῆς Γερμανίας.

Κατ' ἐφαρμογὴν λοιπὸν ἢ καὶ τροποποίησιν τῆς ἀποφάσεως τῶν μεγάλων Συμμάχων μας περὶ τιμωρίας τῶν ἐγκλημάτων τοῦ πολέμου, ἰσάριθμοι πρὸς τοὺς δολοφονηθέντας Καλαθρυτινοὺς παράγοντες τοῦ πρωσοικοῦ μιλιταρισμοῦ ἢ κατὰδικοὶ τῶν διισυμμαχικῶν δικαστηρίων δι' ἐγκλήματα κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου, πρέπει νὰ ἀνασθῶν εἰς τὸν ἴδιον ἐκείνον Γολγοθᾶν καὶ νὰ ὑποστοῦν τὴν ἴδιαν καὶ αὐτοὶ τύχην, ἥτοι θάνατον διὰ τουφεκισμοῦ μετὰ βασάνων ἠθικῶν, ἂφ' οὐ προηγουμένως οἰκοδομήσουν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἀντάξια τῆς ἱστορίας των τὰ πυρποληθέντα ὑπ' αὐτῶν ἀθάνατα Καλάθρυτα.

Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δά ἐξαγινισθῆ ἡ ἐναγὴς Ἱερουσαλιὰ τοῦ τεμένους τῶν ἔθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων καὶ δά εὐρον τὴν πρέπουσαν ἀνταπόδοσιν αἱ ἐφαρμοσθεῖσαι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαθρύτων κακοῦργοι γερμανικαὶ μέθοδοι ὑποδουλώσεως τῆς ἀδουλώτου καὶ ἀπαραβιάστου Ἑλληνικῆς ψυχῆς. Ὑπαγορεύσεις ἄλλων ἠθικῶν ἀντιλήψεων καὶ χριστιανικαὶ ἐπιταγαὶ

ισχύουν μόνον διὰ τοὺς ἀνδρώπους. Διὰ τοὺς Γερμανοὺς δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν.

Ἡ μεγάλη δὲ ἱστορικὴ ἀξία καὶ ὁ συμβολικὸς χαρακτήρ των Καλαβρύτων ὡς ἐθνικῆς Κιβωτοῦ ἐπιβάλλουν εἰς ἡμᾶς ἔναντι μὲν τῶν ὑψηλῶν παραδόσεων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς ἕνα καθῆκον ἱστορικόν, ἔναντι δὲ ἡμῶν τῶν ἰδίων μιαν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν ἐξ ἴσου ἐπιτακτικὴν.

Τὸ καθῆκον καὶ τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀνεγείρωμεν εἰς τὸν μυριόσταυρον καὶ ἀπέραντον ἐκείνον Γολγοθᾶν τῶν Καλαβρυτινῶν ἀπέναντι τοῦ Ἡρώου τῆς Ἁγίας Λαύρας, Θυσιαστήριον μέγα καὶ καλλιμάρμαρον καταλαμπόμενον ἀπὸ ἀείφωτον κανδήλαν—ἀστερά.

Θυσιαστήριον συμβολίζον εἰς τοὺς αἰῶνας τὸν σεπτὸν βωμόν τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐδυσιάσθησαν καὶ ἐμαρτύρησαν αἱ μυριάδες τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν, θύματα τῆς Ἰταλικῆς, Βουλγαρικῆς καὶ Γερμανικῆς ἐπιδρομῆς.

Κανδήλαν δ' εἰκονίζουσαν τὸν σελαγίζοντα καὶ ἀκτινοβολοῦντα ἀστερισμόν τῆς Ἐλευθερίας πρὸς τὸν ὅποιον ἠτένιζον νοερῶς οἱ Πανέλληνες καὶ ὅταν ἐμάχοντο ὡς ἄγνοι καὶ τιμιοὶ πατριῶται ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Ἰδέας καὶ ὅταν ἐπιπτον, πληττόμενοι ἀνάνδρωσ, ἀπὸ τὰς δολοφονικὰς σφαιρας τῶν βδελυρῶν ἀπογόνων τοῦ Ἄττιλα.

Καὶ τώρα, ὅτε τὸ νοσταλγικόν ὄραμα καὶ ὁ οἶστρος τῆς Ἐλευθερίας ἔγιναν πραγματικότης.

Τώρα ὅτε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἱστορίας οἱ Ἑλληνικοὶ Αἰῶνες πανηγυρίζουν τὴν ἐπάνοδον τῆς Ἐλευθερίας εἰς τὴν ἀρχαίαν Πατρίδα τῆς.

Κατὰ τὴν σημερινὴν Ἐθνικὴν Ἐπέτειον, πρώτην μετὰ τὴν Ἀπελευθέρωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ τάφοι τῶν Ἡρώων τῆς Ἐπαναστάσεως ἀνοίγονται διὰ νὰ στεφανώσουν μετὰ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους οἱ ἀθάνατοι ἐκείνοι νεκροὶ τοὺς σημερινούς ἀξίους ἀπογόνους των.

Ἐλεύθεροι τώρα πλέον εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἰδεῶν, ὅσον ὑπῆρξαμεν καὶ ὑπὸ δουλείαν ἀνυπότακτοι τὸ φρόνημα καὶ ἀδάμαστοι τὴν ψυχὴν, δυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν, κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν διὰ τὸ ἔθνος ἡμέραν, ἐνώπιον τῆς Ἀνθρωπότητος, τὴν ταυτόσημον ὄλων τῶν αἰῶνων διακήρυξιν :

ΕΛΛΑΣ ! — ΦΩΣ ! — ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ! — ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ !

Ἐκ τῆν διακῆρυξιν αὐτῆν τῶν αἰῶνων ἔμπνεόμενοι κα εἰς αὐτῆν πειδαρχοῦντες, ὡς ὑψώσωμεν, Πανέλληνες, τῆν συν-αδελφῶσιν ὡς σημεῖον.

Πρῶτοι ὄλων οἱ Καλαβρυτινοὶ κα οἱ Ἄχαιοὶ πρὸς τοὺς ὁποίους, καθ' ὃ συμπολίτας μου ἰδιαιτέρους, δικαιοῦμαι νά ἀπειθῶνθῶ διὰ νά τοὺς εἴπω :

Σεῖς, ἀετοὶ ἀγέρωχοι τοῦ θρυλικοῦ Χελμοῦ κα τῆς ἀθάνατης Στυγός !

Σεῖς, θεματοφύλακες τῶν τιμιωτέρων πατριωτικῶν ὑποθηκῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους !

Σεῖς, ἐκ παραδόσεως σηματοφόροι τῆς Ἐλευθερίας κα τῆς Ἑθνικῆς Ἰδέας κα Πίστεως, ἐνωθῆτε ὅλοι γύρω ἀπὸ τὸν βῶλον αὐτῆς, ἀπορρίπτοντες ὡς ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸν φιλελεύθερον χαρακτήρα μας κα ἀπροσάρμοστα πρὸς τῆν οἰκονομικὴν διάρθρωσιν κα μορφήν τῆς Χώρας μας τὰ κομμουνιστικὰ ψευτοεαγῆλια.

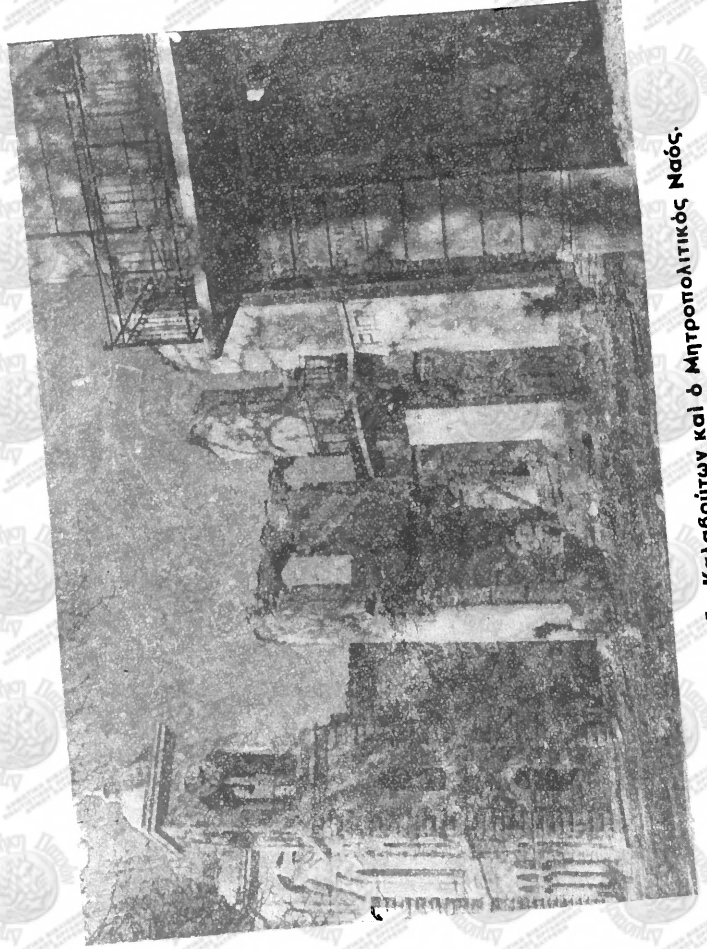
Σὰς καλεῖ πρὸς τοῦτο ὄχι μόνον ἡ φωνὴ τῆς μαρτυρικῆς μας Πατριδος κα τῶν προγόνων μας τὸ ἀκτινοβόλον παρόδειγμα ἀλλὰ κα αὐτῶν τῶν θυμάτων τῆς τραγωδίας τῶν Καλαβρυτινῶν τὸ ἀχνίζον αἶμα.

Πιστοὶ εἰς ὃ,τι ἡ σύγχρονος κα ἡ παλαιότερα ἠθικὴ μας κληρονομία ἐπιβάλλουν εἰς ἡμᾶς ὡς καθῆκον ὡς ὑψώσωμεν, πρῶτοι πάλιν ἡμεῖς, εἰς τῆν Ἁγίαν Λαύραν τῆς συναδελφώσεως τῆν σημεῖον.

Ἄς ὀρκισθῶμεν εἰς αὐτῆν τὸν ἀθάνατον ὄρκον τῆς Ἀθηναικῆς νεολαίας τοῦ Σόλωνος «...οὐ καταισχυνῶ ὄπλα τὰ ἱερὰ κα τοῖς θεσμοῖς τοῖς Ἰδρυμένοις πείσομαι».

Ἄς ἐξαρθῶμεν εἰς τὸ ὕψος τῶν βαρυτάτων ἀλλὰ κα εὐγενῶν ὑποχρεώσεών μας ἀπέναντι τῆς ἐνδόξου Ἱστορίας τοῦ Ἑθνους κα τῆς σημερινῆς μεγάλης ἐπετείου.

Κα στεφανωμένην ἔχοντες τῆν νεολαίαν μας μὲ τῆν ἀμάραντον δάφνην τῆς Ἐλευθερίας κα τοῦ παγκοσμίου δαυμασμοῦ διὰ τοὺς πολεμικοὺς τῆς ἀθλούς, ὡς δοξάσωμεν, μὲ ἔργα πλέον εἰρήνης κα πολιτισμοῦ, τῆν μικρὰν μὲν ἀλλὰ μεγάλην τῆς Ἱστορίας προσωπικότητα, τῆν ἀκρόπολιν τοῦ Πολιτισμοῦ, τῆν αἰ ν ῖ α ν Ἑ λ λ ᾶ ὶ α !

Τὰ ερείπια τῶν Καλαβρίτων καὶ ὁ Μητροπολιτικὸς Ναός.

Ἡ περίθαλψις, ἡ ἀνατροφή, ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῶν ὀρφανῶν, τέκνων τῶν σφαγιασθέντων ὑπὲρ Πατρίδος καὶ τῆς Ἐλευθερίας Καλαβρυτινῶν, ἀνάγονται εἰς αὐτοὺς τοὺς ὅρους τῆς ἡδικῆς ὑπάρξεως τοῦ Κράτους καὶ προβάλλουν ὡς μέγα καὶ εὐγενὲς καθῆκον ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

ΠΟΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

1. Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΙΣ, κατά τό Έλληνικόν Έσω-τερικόν Δημόσιον Δίκαιον 1920.
Άνατύπωσις έκ του Πανηγυρικού Τόμου επί τή 75η άμφιε-τηρήδι τής Ιδρύσεως τής Ριζαρείου Σχολής.
2. ΤΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΝ ΣΑΜΩ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΜΟΥ 1926
3. ΔΥΟ ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
(Έκ πρακτικών στενογράφων) εις τās Ιστορικές δίκας τών Στάσεων τής Θεσσαλονίκης και τών Δημοκρατικών Ταγμά-των, μετά προλόγου του κ. Κ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ 1927.
4. Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ,
Εις Έπιθεώρησιν «ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ» Έτος ΙΙ έβδ. 20. 1931
5. ΑΙ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ,
Εις Έπιθεώρησιν «ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ», έτος ΙΙ, έβδ. 12, 1931
6. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ,
Εις Έπιθεώρησιν «ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ» έτος ΙΙ, έβδ 12, 1931 και άλλον περιοδικόν και ήμερήσιον τύπον.
7. Ο ΝΕΟΣ ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ (άνέκδοτον).

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΤΡΟΚΑΛΛΗ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΟΔΟΣ ΖΩΩΔ. ΠΗΓΗΣ ΑΡΙΘ. 6